

SAMMANFATTNING

Den 5 mars 2020 skulle en lastbil transportera ett stenkrossverk på trailer mellan två bergtäkter. Strax före slutdestinationen behövde lastbils ekipaget passera en plankorsning på en enskild grusväg skyltad med en varning för att maskintrailers kan fastna på korsningen. Föraren som passerat korsningen ett flertal gånger tidigare stannade därför innan plankorsningen och höjde trailern för att inte fastna.

Föraren började därefter köra över korsningen. När lastbils ekipaget befann sig mitt på korsningen fastnade trailern på ett vägkrön täckt av is och snö och ekipaget blev stående på korsningen. Föraren försökte höja trailern ytterligare för att få loss ekipaget men hann inte innan vägskyddsanläggningen, en halvbomsanläggning, började signalera för ett ankommande tåg. Föraren hann dock lämna plankorsningen och sätta sig i säkerhet.

När lokföraren i det annalkande tåget såg att det fanns ett hinder på plankorsningen inledde han omedelbart nödbromsning. Tåget träffade lastbils ekipaget på dess svagaste del, mellan hytten och trailern, i en hastighet av 103 km/tim. Ingen person blev allvarligt skadad. Sex av tågpassagerarna transporterades med ambulans till sjukhus. Ytterligare tio tågpassagerare uppsökte sjukvård på egen hand vid senare tillfälle. Lokföraren och avgångssignalaren¹ fick lindriga skador. Omfattande skador uppkom på tåget, lastbils ekipaget, stenkrossverket och järnvägsinfrastrukturen.

Olyckan orsakades av att de rådande förhållandena vid plankorsningen, avseende vägens ogynnsamma profil i kombination med utbredningen av snö- och istäcket, inte var fullt ut kända vid passagen över plankorsningen.

En bidragande orsak till olyckan var att vägen över plankorsningen inte hade förberetts i tillräcklig omfattning för transporten. Detta berodde på kommunikationsbrister om vilka förberedelser som behövdes och olika uppfattningar hos infrastrukturförvaltaren av järnvägen och den enskilda väghållaren om vilken aktör som skulle utföra vinterunderhållet av plankorsningsområdet. Snö- och istäckets betydelse för ekipagets möjlighet till passage över plankorsningen var dessutom inte identifierat av någon av de inblandade parterna.

En bakomliggande orsak till olyckan och brist på systemnivå var att beslutade åtgärder, av dåvarande infrastrukturförvaltaren, för att åtgärda den sedan tidigare riskidentifierade vägprofilen aldrig blev av. Detta berodde på en omorganisation och att den nuvarande infrastrukturförvaltaren saknat systematik i uppföljning av tidigare beslutade plankorsningsåtgärder.

En ytterligare brist på systemnivå var att vägskyddsalternativet som användes i plankorsningen och som även används vid många andra plankorsningar har begränsade möjligheter att upptäcka ett fordon i en plankorsning och ge tåg möjlighet att stanna i tid.

---

¹ Person som vid uppehåll för trafikutbyte med resandetåg kontrollerar att trafikutbytet är avslutat och ger signalen ”avgång”.

Säkerhetsrekommendationer

Transportstyrelsen rekommenderas att:

- Inom ramen för sin tillsyn granska hur Trafikverket hanterar risken att trafiksäkerhetsbrister som har identifierats och lett till beslutade åtgärder inte utförs. *(RJ 2021:01 R1)*
- Inom ramen för sin tillsyn granska hur Trafikverket som järnvägsinfrastrukturförvaltare omhändertar den risk som specialfordon utgör för järnvägsdriften vid plankorsningar. *(RJ 2021:01 R2)*
- Inom ramen för sin tillsyn granska hur Trafikverket genom sitt säkerhetsstyrningssystem följer upp att det pågående arbetet för att möjliggöra att fler plankorsningar utrustas med hinderdetektion fortskrider på ett ur trafiksäkerhetshänseende tillräckligt tillfredställande sätt. *(RJ 2021:01 R3)*

Trafikverket rekommenderas att:

- Undersöka om det finns andra trafiksäkerhetsåtgärder, utöver den i utredningen identifierade, som beslutats före Trafikverkets bildande men inte utförts eller på annat sätt följts upp efter det att Trafikverket tog över verksamheten. *(RJ 2021:01 R4)*
- I samråd med enskilda väghållare se över hur vinterunderhållet vid plankorsningar på enskilda vägar utförs idag, i syfte att tydliggöra vilka delar som Trafikverkets entreprenörer underhåller och vilka delar som den enskilda väghållaren underhåller. Översynen bör innefatta hur vinterunderhållet kan utföras på ett trafiksäkert sätt och hur behov av särskilda förberedelser inför en specialtransport kommuniceras. Vid behov kan det även vara aktuellt att se över motsvarande förhållande med kommunala väghållare. *(RJ 2021:01 R5)*
- Göra en fullständig översyn av sitt tillvägagångsätt för att mäta in, identifiera, analysera och bedöma risken med farliga vägkrön vid plankorsningar och vid behov vidta korrigerande åtgärder. Översynen bör omfatta inmätning av plankorsningens vertikala geometri, hur bedömningskriteriet är definierat och dokumenterat och hur passagen av ett fordon analyseras för att konstatera om det finns risk för att fastna på en plankorsning. *(RJ 2021:01 R6)*